

kwartaaloverzicht
binnenlandse veiligheidsdienst

3^e KWARTAAL 1980

KWARTAALOVERZICHT

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

3e KWARTAAL 1980

I N D E X K W A R T A A L O V E R Z I C H T 3e KWARTAAL 1980

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

De Roemeense inlichtingen- en veiligheidsdiensten

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

Poolse stakingen en de gevolgen daarvan

CPN en Samenwerkingsverband weer op het vredespad

De CPN neemt "pools"hoogte

CPN contra Bestek '81

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

De Palestijnse vereniging in Nederland

Het vierde Algemene Congres van "Al Fatah"

Molukse ontwikkelingen

Het Rood Verzetsfront

De ETA en het Baskisch separatisme

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

DE ROEMEENSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Onder de Oosteuropese inlichtingen- en veiligheidsdiensten nemen de Roemeense een geheel eigen plaats in, omdat zij niet, zoals de diensten der overige satellietlanden "bijgestaan" worden door Sowjet-adviseurs, en hun activiteiten afstemmen op de requirements van het door de Sowjets gedomineerde Oostblok als geheel, maar uitsluitend Roemeense nationale belangen dienen.

De Sowjet-invloed is in 1963 geheel uitgebannen.

Door historische ontwikkelingen komt de structurele opzet van de Roemeense diensten wel grotendeels overeen met die van de overige satellietstaten, mede als gevolg van een zevental reorganisaties die tussen 1945 en 1970 plaatsvonden. De laatste belangrijke reorganisatie dateert van 1972.

Sedert dat jaar is het Ministerie van Binnenlandse Zaken het overkoepelend orgaan voor vrijwel alle organisaties die raakvlakken hebben met de Roemeense Staatsveiligheid; de belangrijkste directoraten zijn de inlichtingendienst DIE (Directia de Informatii Externe) en de veiligheidsdienst SECURITATE. Beide diensten staan kwalitatief hoog aangeschreven.

Daarnaast vallen ook diensten als het gevangeniswezen, de afdelingen ondervragingen en arrestaties, militia, brandweer, veiligheidstroepen, post-censuur, mobilisatie en een aantal organisatorische afdelingen onder het Ministerie.

Al deze organisaties zijn zowel bestuurlijk als qua doelstelling een integraal deel van het partij- en bestuursapparaat, en vooral doordat de SECURITATE het gehele maatschappelijk leven dooradert heeft men dankzij een veelvoud van taken en bevoegdheden de Roemeense bevolking in een allesomvattende greep. Deze organisaties vormen een direct middel bij de uitvoering van de Roemeense binnen- en buitenlandse politiek.

Door jarenlang uitgebreid gebruik te maken van hun bevoegdheden hebben de inlichtingen- en veiligheidsdienst de weerstanden van de bevolking zo goed als gebroken. In Roemenië gaat het communisme met meer onderdrukking gepaard dan in de meeste andere Oosteuropese landen.

De Roemeense staat ziet zich geplaatst voor zeer grote economische en sociale problemen en rekent zichzelf tot de ontwikkelingslanden. Bij de pogingen Roemenië's problemen het hoofd te bieden wordt op verschillende manieren een beroep gedaan op de SECURITATE en de DIE.

De SECURITATE dient zorg te dragen voor de binnenlandse rust en veiligheid en anti-socialistische elementen en acties onmiddellijk uit te schakelen.

Een der taken van de SECURITATE is contra-spionage en contra-subversie in het Roemeense leger en in de verschillende geuniformeerde afdelingen van het ministerie van Binnenlandse Zaken zoals militia, veiligheidstroepen en brandweer. De afdeling die zich hiermee belast is relatief groot, (+ 800 personen) en heeft haar medewerkers bij alle krijgsmacht-onderdelen en semi-militaire organisaties gestationeerd.

Naaat contra-spionage en contra-subversie is dit onderdeel belast met de screening van het buitenland bezoekende officieren, beveiliging, onderzoeken naar politieke betrouwbaarheid en contacten van militairen met buitenlanders.

De afdeling werkt veel met informanten, die in alle geledingen en op alle niveau's werkzaam zijn.

De taak van de DIE is het verwerven van informatie in het buitenland die van wezenlijk belang is voor de economische en politieke situatie van Roemenië; een taak die vergemakkelijkt wordt door het gunstige imago van Roemenië in het Westen als gevolg van zijn onafhankelijke opstelling ten opzichte van de USSR.

De veel omvattende taak van de DIE bestaat niet slechts uit het verzamelen van de informatie via agenten en informanten, en de voorbereidende en ondersteunende werkzaamheden zoals talentspotting, maar ook uit beïnvloeding van personen en instanties in het buitenland die direct of indirect een rol kunnen spelen in de Roemeense belangen en het opvijzelen van het Roemeense prestige. Belangrijke steunpunten voor de DIE bij de uitvoering van haar taken vormen de inlichtingenofficieren, verbonden aan de Roemeense diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland. Daarbij heeft deze dienst grote belangstelling voor personen van Roemeense origine in het buitenland.

Militaire inlichtingen worden ingewonnen door een tweetal organisaties: het Directoraat Inlichtingen van de Generale Staf van het Ministerie van Defensie, kortweg DI (Directia de Informatii) en het op NAVO-gegevens toegespitste militaire bureau, kortweg NAM, ressorterend onder de DIE.

De DI is een relatief kleine afdeling van + 100 personen, en heeft als taak het verzamelen van militaire en daarmee verbonden economische en politieke inlichtingen in het buitenland.

De inlichtingenofficieren van de DI zijn als militair attaché, of - indien een buitenlandse vertegenwoordiging geen militaire missie omvat - in een enkel geval als lid van de civiele diplomatieke staf aan deze vertegenwoordigingen verbonden.

De NAM-afdeling van de DIE richt zich voornamelijk tegen de ministeries van defensie in de NAVO-landen en tegen de NAVO-hoofdkwartieren, waarbij zij in de jaren zestig notoire successen behaald heeft.

Van de verworven informatie wordt alleen de directe militaire informatie aan de DI doorgespeeld.

Informatie betreffende niet-militaire NAVO-zaken komt ter beschikking van de DIE. Operationele samenwerking tussen NAM en DI is niet gebleken.

De Roemeense inlichtingendiensten hebben te lijden gehad van het overlopen, medio 1978, van Ion P. die toen plaatsvervangend hoofd van de DIE was. Personeel werd naar Roemenië teruggedroepen en er werden maatregelen genomen om het defecteren van personeel in het buitenland te voorkomen. Deze maatregelen doen zich ook gevoelen op de Roemeense vertegenwoordiging in Nederland.

Als belangrijkste maatregel na de defectie van P geldt dat personeel, bestemd voor diplomatieke vertegenwoordigingen, voordat een uitzending geëffectueerd wordt een langdurige opleiding bij de SECURITATE dient te volgen, en in deze periode een uitgebreide screening ondergaat.

Daar komt bij dat de zeer slechte onderlinge verhoudingen het verloop onder het Roemeense ambassadepersoneel bevorderden. Een en ander leidde ertoe dat de Roemeense ambassade in ons land momenteel sterk onderbezet is.

Volgens verklaringen van P zouden ten tijde van zijn defectie een tweetal inlichtingenofficieren zich op een accreditering in Nederland voorbereiden.

Het behoeft geen betoog dat de sedertdien in Nederland geaccrediteerde personeelsleden van de Roemeense vertegenwoordiging de bijzondere belangstelling hebben.

Gebleken is dat de Roemeense belangstelling voor een belangrijk deel uitgaat naar personen van Roemeense origine die zich in het Westen gevestigd hebben en personen die in Roemenië blijk geven van contacten met buitenlanders of die te kennen geven door emigratie het land te willen verlaten.

Deze categorieën vormen voor de DIE een groot reservoir van mogelijke agenten, naast de operationele mogelijkheden die Roemenië bezoekende buitenlanders en het buitenland bezoekende Roemenen bieden.

De belangstelling van de DIE voor geëmigreerde Roemenen en met name voor de gemengd gehuwden is zeer verklaarbaar: een groot deel van deze personen, die al dan niet met toestemming van de Roemeense overheid in het buitenland verblijven, hebben familie in het vroegere vaderland, en wensen de contacten in stand te houden.

Hierdoor bevinden zij zich in een positie waarbij de DIE of SECURITATE eenvoudig medewerking kunnen afdwingen. Dit geldt speciaal voor die huwelijken waarbij de Roemeense partner zich nog in Roemenië bevindt, in afwachting van de toestemming het land te verlaten. In die gevallen vindt praktisch altijd. recrutering plaats. Na recrutering dient de agent zich in het buitenland een positie te verwerven waarin hij zelf waardevolle informatie kan verschaffen of als talent-spotter kan fungeren. Lukt dit niet of niet snel, dan wordt de gerecruteerde in ieder geval benut om verdere informatie te verwerven over andere (ex-)landgenoten in het nieuwe vaderland.

De ervaring van de laatste jaren in West-Europa leert dat recrutering van agenten en het verdere contact voor instructie en debriefing in Roemenië plaatsvindt. Het voordeel van deze werkwijze is evident: de tegenpartij heeft geen zicht op deze handelingen. Contrôle op het reizigersverkeer is schier onmogelijk, daar jaarlijks een dertigduizend personen alleen al vanuit Nederland Roemenië bezoeken. Bovendien heeft elke bezoeker wel een plausibele verklaring voor zijn reizen naar Roemenië.

De Roemeense vertegenwoordigingen lopen op deze wijze niet het gevaar gecompromitteerd te worden door onderkenning van illegale activiteiten en contacten van agenten met aan de vertegenwoordigingen verbonden inlichtingen-officiëren.

De activiteiten van deze inlichtingenofficiëren gaan, voorzover kan worden nagegaan, niet verder dan het "cultiveren" en maximaal begeleiden van personen die de interesse van de Roemeense diensten hebben.

= = =

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

POOLSE STAKINGEN EN DE GEVOLGEN DAARVAN

Omvangrijke stakingen hebben in Polen binnen een tijdsbestek van twee maanden (begin stakingen 1 juli - accoord van Gdansk 31 augustus) geleid tot ingrijpende wijzigingen zowel binnen de PVAP (Poolse CP) als in de regering en tot het ontstaan van "vrije en autonome" vakbonden, die zich onafhankelijk van de PVAP mogen opstellen.

Deze voor het na-oorlogse Oost-Europa uitzonderlijke ontwikkeling wordt door andere Oosteuropese landen, met name door de Sowjet-Unie, met argwaan en bezorgdheid gadeslagen. Het ontstaan van dergelijke alternatieve machtsfactoren binnen de Poolse Volksrepubliek draagt immers het risico in zich van voortgaande desintegratie van de gehele "socialistische gemeenschap" in Oost-Europa. Er wordt dan ook vanuit de Sowjet-Unie en andere Oosteuropese landen zware pressie op het Poolse regiem uitgeoefend - inclusief de nauwelijks verholen dreiging met "socialistische broederhulp" - om de gang van zaken weer terug te draaien en "de socialistische verworvenheden" in Polen tegen "anti-socialistische elementen" te beschermen.

Verloop van de stakingen

De naar aanleiding van vleesprijsverhogingen aanvang juli rond Warschau begonnen stakingsgolf is - anders dan bij vroegere crises in andere Oost-europese landen - ontstaan als een echte arbeidersrevolte, waarin echter steeds nadrukkelijker een sleutelrol bleek te worden gespeeld door het comité KOR-KSS ^{*)} van dissidente intellectuelen bij het uitstippelen van de tactiek, het formuleren van de eisen, de coördinatie en de publiciteit.

De zich al spoedig naar Lublin en de Baltische havensteden uitbreidende stakingsbeweging kreeg steeds meer weerklank bij de in vergelijking met andere Oosteuropese landen wijd verbreide (nationalistische, religieuze en intellectuele) dissidentie, die Moskou Polen tot op zekere hoogte heeft moeten toestaan met het oog op de geheel eigen geaardheid van dit land en als prijs voor de strikte volgzzaamheid van Warschau t.o.v. de buitenlandse Sowjetpolitiek.

^{*)} Het "Comité voor Sociale Zelfverdediging" (KSS) is voortgekomen uit het "Comité voor de verdediging van de arbeider" (KOR), dat in september 1976, na de arbeidsonlusten in Radom en Ursus in juni van dat jaar ten gevolge van aangekondigde prijsverhogingen van de eerste levensbehoeften, opgericht werd. Eind september 1977 werd KOR tot KSS getransformeerd, nadat de belangrijkste doelstellingen van KOR (vrijlating en eerherstel van de gearresteerde arbeiders) bereikt waren. Het KSS stelt zich tot taak informatie te verzamelen en te verspreiden over politieke, racistische of religieuze discriminatie van burgers.

Het Poolse regiem erkende al gauw de gerechtvaardigheid van sommige der stakersgrievens, beloofde enkele materiële verbeteringen, trachtte door ad hoc-maatregelen de "werkonderbrekingen" te beëindigen, maar negeerde aanvankelijk geheel de politieke eisen.

Medio augustus kwam de arbeidsonrust in een gevaarlijk stadium door een aanzienlijke uitbreiding der stakingen en een verdere opvoering van de politieke eisen. Premier BABIUCH en partijleider G reageerden onmiddellijk via de TV met verdergaande zelfkritiek, de belofte van loonsverhogingen en economische hervormingen, maar tegelijkertijd met de categorische weigering op de meer politieke eisen in te gaan onder verwijzing naar "de trouwe bondgenoten, die verontrust zijn door onze moeilijkheden, maar die geloven dat wij in staat zijn deze zorgen op eigen kracht weg te nemen".

Hiermee waren de grenzen van het voor Moskou en dus voor het Poolse regiem aanvaardbare scherp aangegeven: zekere hervormingen binnen het bestaande "socialistische systeem" zouden wel bespreekbaar zijn, maar er kon geen sprake zijn van een ondergraving van de leidende rol van de partij (bijvoorbeeld door het toelaten van niet door de partij beheerste vakorganisaties of het opheffen van de censuur) of van een aantasting van de positie van Polen binnen het Sowjetblok.

Bij overschrijding van deze grenzen, bijvoorbeeld als door het ontstaan van vrije vakbonden of door het feitelijk uit de hand lopen van de stakingsbeweging de partij haar machtsmonopolie zou dreigen te verliezen, leek een hachelijke situatie te zullen ontstaan, waarin zelfs gezamenlijke "socialistische broederhulp" tot de mogelijkheden ging behoren ondanks alle voor Moskou schadelijke internationale repercussies.

Na aldus de speelruimte nauwkeurig te hebben afgebakend probeerde het Poolse bewind de stakingen te breken door verdere financiële toezeggingen, verdeel- en heerstaktieken en intimidatie zoals het monddood maken van de illegale pers en selectieve arrestaties. Daartegenover maakten de stakers (inmiddels zo'n 250.000 man over ongeveer 350 bedrijven) front in een gezamenlijk stakingscomité (MKS) met een pakket van 21 eisen, waarvan die voor een vrije vakvereniging steeds meer centraal kwam te staan.

Zo ontstond in de tweede helft van augustus een patstelling, waarin de regering via haar onderhandelingsdelegatie slechts met de afzonderlijke bedrijfscomité's wilde praten en weigerde te onderhandelen met het overkoepelende MKS, terwijl van partijzijde duidelijk werd gemaakt dat wel over hervorming van het bestaande, door de partij gedomineerde vakverbond kon worden gepraat, maar beslist niet over de oprichting van een nieuwe onafhankelijke vakorganisatie.

In een kennelijke poging de patstelling tussen stakers en overheid te doorbreken maakte PVAP-leider G op 24 augustus via de TV een reeks ingrijpende wijzigingen op partij- en regeringsniveau bekend, waarover hij volgens goed ingelichte bronnen eerst ruggespraak met de Sowjetleiders had gepleegd. G kondigde bij deze gelegenheid tevens een drastische besnoeiing aan op het investeringsprogramma en betoogde dat er meer aandacht zou komen voor de consumptieve behoeften en de productie van landbouwproducten. Als meest opmerkelijke maatregel stelde de partijleider vrije vakbondsverkiezingen binnen de bestaande vakbondsstructuur in het vooruitzicht.

Toen de stakers hierna niettemin onverkort aan hun belangrijkste eis tot oprichting van vrije, onafhankelijke vakbonden bleven vasthouden en het gevaar van een algemene staking (dus ook in de nutsbedrijven en de vitale mijn- en staalindustrie) steeds dreigender werd, zijn de Poolse autoriteiten tot nog verdergaande concessies gedwongen en tenslotte tot een vrijwel complete capitulatie door op 31 augustus met het MKS het z.g. Accoord van Gdansk te sluiten.

Het Accoord van Gdansk

Het 21 punten tellende accoord behelst bijna volledige concessies op evenzovele stakerseisen, waarvan een aantal betrekking heeft op uitgesproken materiële eisen (zoals hogere lonen, invoering automatische prijscompensatie, doorbetaling stakingsdagen, enz.), die welbeschouwd eigenlijk helemaal niet door de Poolse economie kunnen worden opgebracht. De belangrijkste niet-materiële punten luiden als volgt:

De activiteiten van de vakbonden in Polen hebben niet aan de hoop en de verwachtingen van de arbeiders beantwoord. De opzet van onafhankelijke, zelfbesturende vakbonden, die als de werkelijke vertegenwoordigers van de arbeidersklasse kunnen optreden, wordt dan ook als noodzakelijk beschouwd. Wij zullen niemand het recht ontzeggen om lid te blijven van de oude bestaande bonden en in de toekomst zal misschien zelfs samenwerking mogelijk zijn tussen de oude en de nieuwe bonden.

Het centrale stakingscomité (MKS) verklaart dat bij de opzet van de nieuwe onafhankelijke vakbonden de principes van de Poolse grondwet zullen worden geëerbiedigd. De nieuwe bonden zullen de maatschappelijke en materiële belangen van de arbeiders verdedigen en zijn niet van plan de rol te

spelen van een politieke partij. Zij aanvaardden het principe dat de productiemiddelen eigendom zijn van de staat en dat dat principe de basis vormt van het Poolse socialistische systeem. Zij erkennen de leidende rol van de communistische partij in het land en zullen de bestaande internationale bondgenootschappen respecteren. De regeringsdelegatie verklaart dat de regering de volledige vrijheid en onafhankelijkheid van de nieuwe vakbonden zal waarborgen, zowel waar het hun organisatiestructuur als waar het hun functi- oneren op alle niveaus betreft. De regering zal de nieuwe vakbonden volledig in de gelegenheid stellen om hun belangrijke taak uit te oefenen. De regering staat er tevens voor in dat geen discriminatie wordt toegepast tegen de nieuwe bonden.

Het recht om te staken zal in een nieuwe vakbondswet worden gewaarborgd. De voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om een staking te mogen organiseren zullen in de wet worden vastgelegd.

De regering zal binnen drie maanden een wetsontwerp indienen bij het parlement voor een nieuwe wet op de censuur. De ontwerpwet zal ook voorzien in de mogelijkheid van appel tegen de besluiten van de Censuurraad door de hoogste administratieve rechtbank.

Mensen die in het verleden aan stakingen hebben deelgenomen moeten onmiddellijk weer in dienst worden genomen als ze geen criminele overtre- dingen hebben begaan. Er moet een revisieproces komen voor "politieke geval- len". Aangehouden dissidenten moeten weer worden vrijgelaten. In het accord van Gdansk volgen dan bovendien nog een aantal uitspraken over de toegang tot de massamedia van religieuze groeperingen (i.c. de RK- kerk) en over het feit dat de massamedia de gelegenheid moeten hebben om de pluriformiteit van meningen, die leven onder de Poolse bevolking, tot uit- drukking te brengen.

Na het bereiken van het accord van Gdansk is de arbeidsrust in bijna geheel het land weergekeerd en zijn de stakingscomité's begonnen zichzelf om te vormen tot nieuwe, onafhankelijke, zelfbesturende vakorganisaties. Inmid- dels zijn soortgelijke accorden, meestal aangevuld met enkele specifieke plaatselijke afspraken, ondertekend in andere stakingsgebieden (o.a. Silezië).

Indien alle gedane toezeggingen werkelijk volledig nagekomen zouden worden, zou het beeld van het "officiële" Polen zich grondig wijzigen en in wezen een pluralistisch aanzien te zien gaan geven, dat uniek zou zijn voor het na-oorlogse Oost-Europa. Het zou inhouden dat zich naast of zelfs tegenover "de voorhoedepartij van de werkende klasse" een nieuwe machtsfactor zou aandienen in de vorm van een onafhankelijke belangenorganisatie van diezelfde werkende klasse, welke ongestraft een ander beleid zou kunnen proberen af te dwingen met zulke krachtige middelen als het stakingsrecht en een eigen vrije pers. Dat zou niet alleen een sterke stimulans zijn voor andere belangengroeperingen in de Poolse samenleving zoals studenten of boeren om hun eigen alternatieve organisaties op te eisen, maar ook een enorme aantrekkingskracht gaan uitoefenen op de bevolking van andere Oosteuropese landen, die alleen al vanwege de algehele economische neergang ook wel wat redenen tot ontevredenheid heeft. Daarmee zou het grondbeginsel van de leidende rol van de partij, dat altijd doorslaggevend is geweest voor de gelijkgerichtheid en samenhang van het "socialistisch gemenebest" op losse schroeven komen te staan.

Houding Sowjet-Unie

Het besluit van de Poolse regering om tot bijna elke prijs tot voorlopige overeenstemming met de stakers te komen, is waarschijnlijk ingegeven door de hoop dankzij de aldus herstellende arbeidsrust voldoende tijd en speelruimte te winnen om haar al te royale tegemoetkomendheid langs de weg der geleidelijkheid alsnog tot de gewenste proporties terug te brengen. Men zal er van moeten uitgaan dat Moskou, zij het met grote tegenzin, bereid gevonden is voorlopig met deze noodoplossing accoord te gaan, vermoedelijk omdat het (gewelddadig) alternatief op dat moment zulke ingrijpende consequenties zou hebben gehad.

Bij een dergelijke ingreep zou immers serieus rekening moeten worden gehouden met de mogelijkheid van verweer van de kant van de bevolking en zelfs van de strijdkrachten van Polen. Bovendien zou na "Afghanistan" de toepassing van de BREZJNEV-doctrine op Polen het détente-klimaat nog verder bederven en met name negatief voor Moskou kunnen inwerken op het verloop van de a.s. Helsinki-toetsingsconferentie in Madrid en op de westerse standpuntbepaling terzake van de modernisering van TNF-wapens. Ook zouden de komende verkiezingen in West-Duitsland en in de Verenigde Staten erdoor kunnen worden beïnvloed in voor Moskou nadelige zin.

Gezien de strekking van het accoord van Gdansk, dat een principiële inbreuk maakt op het gesloten maatschappijsysteem van het tot dusverre in Oost-Europa sacrosancte Sowjet-model, moet worden aangenomen dat de Sowjet-leiding aan haar toestemming voorwaarden heeft verbonden, die Warschau eraan moeten houden de uit de hand gelopen ontwikkeling op termijn weer in voor haar aanvaardbare banen te leiden.

Daartoe bestond er blijkbaar niet voldoende vertrouwen meer in PVAP-leider G , wiens beleid zo onmiskenbaar gefaald had. Ongetwijfeld na overleg met Moskou werd deze dan ook tijdens een spoedzitting van het CC van de PVAP op 5 september van zijn functies als eerste partijsecretaris en Politburolid ontheven, waarvoor zijn hartklachten als reden werden opgevoerd. Tot opvolger werd het 53-jarig Politburolid Stanislaw K aangewezen, die voordien als partijsecretaris belast was met interne veiligheid (leger, politie) en de betrekkingen met de kerk, en die bekend staat als een pragmatisch ingestelde apparatchik. Sowjetleider BREZJNEW maakte in zijn gelukstelegram erg duidelijk wat hij van K verwacht door "de overtuiging uit te spreken, dat onder leiding van de PVAP het Poolse volk binnen korte tijd de moeilijkheden te boven zal komen". Hij kenschetste zijn nieuwe Poolse collega als iemand, die "bekend staat als een moedig strijder voor de ideeën van het communisme, voor de versterking van de leidende rol van de PVAP, voor de consolidering van de positie van het socialisme in Polen" en tevens als "een persoonlijkheid, die stevig vasthoudt aan het principe van het proletarisch-internationalisme".

Intussen zijn de Sowjetmedia in toenemende mate gaan waarschuwen voor "anti-socialistische elementen", die in Polen actief zouden zijn en die gestuurd zouden worden door "subversieve" en "contra-revolutionaire" krachten in het buitenland. Met zulke beladen termen lijkt Moskou reeds op voorhand een rechtvaardiging te willen geven voor een eventueel hardhandig ingrijpen in de toekomst. In elk geval is het een stok achter de deur voor de Poolse partijleiding om toch vooral de te vergaande concessies binnen afzienbare termijn tot een aanvaardbaar minimum terug te draaien, voordat ze ook elders onheil kunnen aanrichten. Immers ook in andere Oosteuropese landen heerst gezien de reacties in de diverse partijbladen (Rude Pravo, Neues Deutschland) ongerustheid over de invloed en het uitstralingseffect die de Poolse ontwikkelingen en vooral de erkenning van vrije, autonome vakbonden op de eigen bevolking kunnen hebben.

Verwachtingen

Het beleid van de PVAP lijkt erop gericht het vertrouwen van de bevolking in de partij en de officiële vakbonden (CRZZ) te herstellen. De vervanging van partijleider G door Politburolid K en de aankondiging van een zuivering binnen de PVAP van leden "die hun eerlijkheid hebben verloren en bezweken zijn voor de corruptie" moeten in dit kader gezien worden.

Tegelijkertijd wordt de bevolking er voortdurend op gewezen dat de Poolse autoriteiten de overeengekomen accoorden met de stakingscomité's zullen nakomen, al wordt er intussen wel voor gezorgd, dat de nieuwe, autonome vakbonden zoveel mogelijk tegenspel geboden wordt. Dat dit noodzakelijk is blijkt uit de schatting van dissidente kringen dat ruim 80% van de arbeiders willen overstappen naar de nieuwe bonden en uit het feit dat steeds meer bij de CRZZ aangesloten vakorganisaties de CRZZ de rug toekeren. Dat verklaart ook de voorstellen tot vergaande hervormingen binnen de CRZZ zelf, die veel overeenkomst vertonen met de eerder door de stakers naar voren gebrachte eisen.

Inmiddels hebben de autoriteiten bekend gemaakt, dat de autonome vakorganisaties pas als rechtspersoon erkend zullen worden als zij door het gerechtshof in Warschau geregistreerd zijn. Eisen daarbij zijn: het overleggen van de namen van het oprichtingscomité en het indienen van de statuten, die in overeenstemming moeten zijn met de grondwet en andere wettelijke bepalingen, wat ondermeer neerkomt op erkenning van de leidende rol van de PVAP en aanvaarding van de basisprincipes van het socialisme.

Het is een veeg teken dat de PVAP blijft doorgaan met waarschuwingen voor het gevaar van "anti-socialistische tendenzen" als om de Sowjet-leiding ervan te overtuigen dat zij de risico's voor het socialisme in Polen wel degelijk onderkent en bezig is deze terug te dringen.

De Poolse leiders zullen er anderzijds voor moeten waken om door een te abrupte terugschakeling de volkswoede over zich heen te halen. Binnen deze smalle marges zullen zij moeten proberen de tijdbom van de te ver doorgeschoten liberalisatie te ontdoen van zijn explosieve lading om daarna de lege huls zo fraai mogelijk opgepoetst aan de oppositie (de arbeiders, de intellectuelen, de boeren en de kerk) te verkopen. Daarbij zullen zij tegenover de bevolking de dreiging van een buitenlandse (Sowjet)interventie moeten zien uit te spelen, terwijl hun troefkaart tegenover Moskou bestaat in de gemeenschappelijke wetenschap dat zulk een ingreep niet alleen Polen maar ook de Sowjet-Unie zelf veel kwaad kan doen.

De komende maanden wacht de Poolse Volksrepubliek dus een uiterst moeizaam normalisatieproces, dat de inhoud van de in Gdansk en elders gesloten accoorden langzaam maar zeker van hun gevaarlijke substantie zal moeten ontdoen en dat er allereerst voor zal moeten zorgen de nieuwe, vrije vakbonden in hun ontwikkeling af te remmen en in hun functioneren zo goed mogelijk te integreren in de bestaande "socialistische" structuur.

Op welke verschillende manieren in een "socialistisch land" eenmaal toegezegde rechten buiten de orde kunnen worden verklaard en allerlei vormen van politieke oppositie kunnen worden ingedamd, heeft bijvoorbeeld het Tsjechoslowaakse "normalisatieproces" van 1968/1969 geleerd. Toch valt beslist niet te verwachten dat de Polen zich na hun stakingsoverwinning zover in het keurslijf zullen laten terugdrukken als de Tsjechen na hun traumatische ervaring van militaire bezetting. Hoever zij terug zullen moeten zal gelijkelijk afhangen van hun eigen weerstandsvermogen en de tolerantiegraad van Moskou. Op het scherp van deze snede zal in de komende maanden in Polen moeten worden gebalanceerd.

- - -

CPN EN SAMENWERKINGSVERBAND WEER OP HET VREDESPAD

Na de Tweede-Kamerdebatten van december vorig jaar over het door de Nederlandse regering in te nemen standpunt inzake de stationering van nieuwe middellange afstandsraketten op Westeuropes grondgebied, heeft de activiteit van het door de CPN-gedomineerde Samenwerkingsverband: "Stop de Neutronenbom - Stop de Kernwapenwedloop" enige tijd stil gelegen. Met enige trots constateerde men, dat de geleverde inspanningen "resultaat" hadden opgeleverd in die zin, dat de Nederlandse regering voor het eerst in de NAVO-Ministerraad een afwijkend standpunt had ingenomen. De regering zou daartoe "gedwongen" zijn door de "brede massabeweging van onderop".

De CPN was dan ook vol vertrouwen in de toekomst en zag in het behaalde resultaat een aanleiding om de strijd met des te meer kracht voort te zetten om van het "uitstel" tot eind 1981 een daadwerkelijk "afstel" te maken.

Een concrete aanleiding om de campagne nieuw leven in te blazen was er echter niet. De partij achtte bovendien enige terughoudendheid gepast, omdat de kwesties Afghanistan en SACHAROV zozeer in de publieke belangstelling stonden. De partij vermeed éénduidige uitlatingen over deze problemen, die de samenwerking met niet-communistische vredes-groeperingen ernstig zouden kunnen schaden. Kool- en geitformuleringen en orakeltaal hebben haar daarna door deze moeilijke periode heengeloodst. Mogelijke verstoring van de verhouding met andersdenkenden was tevens de belangrijkste reden waarom de CPN niet deelnam aan de conferentie van Europese CP-en over vrede en ontwapening te Parijs, al speelde ook het autonomiecomplex van de partij hierbij een rol en al werden ook procedurele fouten bij de voorbereiding van deze bijeenkomst als excuus voor de absentie van de partij aangevoerd.

Het eerste teken van wederopleving van het Samenwerkingsverband was de reis, die een uit 18 personen bestaande delegatie van het Verband van medio juli tot 9 augustus j.l. naar Japan maakte. De delegatie, die onder leiding stond van de CPN-districtsbestuurder H.v.d.V. , maakte deze reis op uitnodiging van de Japanse raad tegen A- en H-bommen. Terug in Nederland kondigde v.d.V. aan, dat hier in de loop van de komende herfst een nieuwe anti-Kernwapencampagne van start zal gaan.

In dit verband zijn de recente berichten uit de Verenigde Staten over een "nieuwe" atoomstrategie - de zg. presidentiële richtlijn 59 - en de al eerder door Frankrijk aangekondigde plannen om de neutronenbom te gaan produceren, koren op de campagnemolen van het Samenwerkingsverband. Met name de als nieuw gepresenteerde Amerikaanse atoomstrategie heeft bij de CPN en "haar" vredesbeweging uiterst felle reacties opgeroepen.

Door het nieuwe beleid - aldus het Samenwerkingsverband in een persverklaring - wordt de atoomdrempel verlaagd en wordt aan de Verenigde Staten de mogelijkheid geboden om een atoomoorlog op beperkte schaal te voeren op Europees grondgebied. Amerika zou daarbij buiten schot blijven. Daardoor zou de juistheid worden bevestigd van de al lange tijd door het Samenwerkingsverband geuite waarschuwingen. Het Samenwerkingsverband vecht dan ook het argument aan, dat stationering van nieuwe NAVO-raketten nodig zou zijn om tegenwicht te bieden tegen de "vermeende overmacht" aan Russische SS-20 projectielen. Het Verband beweert, dat de nieuwe raketten in Europa geplaatst zouden moeten worden omdat "ze passen in de nieuwe, nú openbaar gemaakte atoomstrategie". Er is volgens een hoofdredactioneel commentaar in De Waarheid van 12 augustus j.l. dan ook alle aanleiding voor de Nederlandse regering om binnen de NAVO de discussie over de hele problematiek van de productie en stationering van nieuwe middellange afstandswapens te heropenen en voor de vredesbeweging om het kabinet ertoe te "dwingen" stappen in die richting te ondernemen. Een eerste aanzet daartoe kan in november worden verwacht, wanneer het Samenwerkingsverband een internationaal vredessymposium in ons land zal organiseren, waarvoor o.a. uitnodigingen zullen worden gestuurd naar vele Oost-europese landen. Ter voorbereiding van dit symposium en van een daaraan voorafgaand bezoek van een Russische vredesdelegatie in oktober, is momenteel overleg gaande tussen de CPN en de CPSU. Verwacht mag worden, dat van communistische zijde getracht zal worden - juist met het oog op de politieke positie van Nederland binnen de NAVO - ook Nederlandse politici van niet-communistische huize voor het symposium te interesseren.

DE CPN NEEMT "POOLS"HOOGTE

Voor de vierde maal dit jaar zag de CPN zich gedwongen om in belangrijke kwesties een duidelijk standpunt in te nemen. Na Afghanistan, SACHAROV en de Parijse conferentie van Europese CP-en, waren het dit keer de stakingen in het "Socialistische broederland" Polen, die het uiterste aan formuleer- en laveerkunst vergden van de Nederlandse partijleiding. De partij moest rekening houden met duidelijkheid eisende jonge intellectuelen, maar ook met de meer orthodox ingestelde gestaalde kaders. Ook de positie van de CPN in de internationale communistische beweging en haar "open" imago in de Nederlandse samenleving vroegen om een standpunt, waarmee zoveel mogelijk mensen tevreden konden zijn en zo weinig mogelijk voor het hoofd werden gestoten. Vooral de samenwerking met andersdenkenden - momenteel de heiligste partijkoe - mocht niet geschaad worden.

Aanvankelijk besteedde De Waarheid erg weinig aandacht aan de problemen in Polen. Pas op 23 juli j.l. verscheen er een commentaar van buitenland-redacteur (en partijbestuurder) A. R. , die persoonlijk "pools"-hoogte was gaan nemen. Hij verklaarde dat de problemen hoofdzakelijk veroorzaakt waren door de kapitalistische wereldcrisis, maar gaf toe, dat er in Polen fouten waren gemaakt en dat er grote ontevredenheid heerste over de centralistische manier van regeren. R. ervoer het conflict in zoverre als positief, dat daaruit overlegstructuren zouden kunnen voortvloeien, die voor de "ontwikkeling van het socialisme noodzakelijk zijn". Het duurde na dit commentaar nog enige weken voordat het Tweede Kamerlid WOLFF wat meer duidelijkheid verschafte. "Het stakingsrecht is een onvervreemdbaar recht, ook in een socialistisch land," zo verklaarde hij voor de AVRO-microfoon. Het accent lag zijns inziens op de economische eisen, niet op de eis voor "vrije vakbonden", een woord dat WOLFF dan ook niet in de mond wenste te nemen. Wel gaf hij toe, dat de acties "betrekking hadden op het functioneren van het socialistische stelsel". De Waarheid zwakte deze uitlating echter weer enigszins af door te spreken over "ontplooiing van het socialistische stelsel". WOLFF gaf er voorts de voorkeur aan te spreken over een "arbeiders-vakbeweging", die "onafhankelijk" zou moeten zijn. Er zijn onmiskenbaar fouten gemaakt, aldus WOLFF, maar die zijn gelegen in de bureaucratische structuur van de vakbonden, niet in het feit, dat de bestaande vakbonden niet "vrij" zouden zijn.

Immers: "Polen heeft nu eenmaal een partij en regering die zich principieel tot taak stellen de zaak van de arbeiders te dienen." Het was volgens WOLFF dan ook niet de socialistische staatsvorm die door de stakers werd bestreden, maar veeleer de bureaucratische wildgroei in de praktijk, die blijkbaar zelfs in een socialistische staat kan ontstaan.

Opmerkelijk in dit verband was de parallel, die fractievoorzitter BAKKER tijdens een plaatselijke CPN-vergadering trok met het Joegoslavische en Chinese communisme: Joegoslavië ging "eveneens" zijn eigen weg - ondanks verdachtmakingen - "en het is een socialistisch land gebleven", en "ook China is een eigen weg gegaan". Uitspraken derhalve, kenmerkend voor een partij, die aan het bestaan van verschillende wegen naar het socialisme een hoge waarde toekent en parallel daarmee de autonomiegedachte een centrale plaats in haar nationale politiek toebedeelt; een partij, die zich steeds weer "eurocommunistisch" voordoet, maar er overigens wel wars van is als zodanig betiteld te worden.

Interessant tenslotte in de commentaren van CPN-zijde was, dat "verdachtmakingen" van sommige Poolse partijfunctionarissen, als zou de staking het gevolg zijn geweest van het werk van "anti-socialistische elementen", duidelijk in twijfel werden getrokken. Ook de commentaren van Tass en Pravda van deze strekking vielen niet in goede aarde. Via royale reportages van "ooggetuige" André R gaf De Waarheid een redelijk objectieve weergave van wat zowel autoriteiten als stakingsleiders van de ontwikkelingen vonden.

Voor partijgenoten, die het naadje van de kous wilden weten, belegde de CPN-leiding ten overvloede nog openbare informatieavonden in een aantal plaatsen (w.o. Amsterdam en Utrecht).

CPN CONTRA BESTEK '81

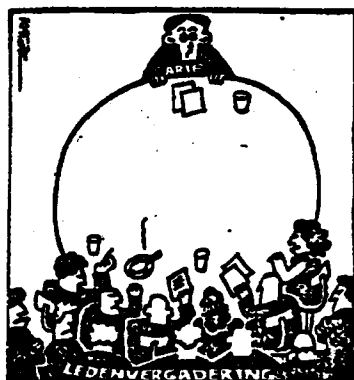
In de afgelopen periode stonden de CPN-activiteiten op sociaal-economisch terrein, waar de CPN de strijd vooral probeert aan te binden tegen de bezuinigingsplannen van de regering, op een laag pitje, ook al deed het journalistieke wapengekletter in De Waarheid soms het tegendeel vermoeden. Wat het komend najaar betreft mag echter verwacht worden, dat de CPN zich met hernieuwd elan in de strijd zal werpen tegen de gewraakte regeringsplannen, waarbij het accent zal komen te liggen op het terrein van de sociaal-economische belangenbehartiging. De partij zal dat doen tegen de achtergrond van haar vertrouwde "nieuwe coalitie"-politiek, die op het 27e congres in juni jl. een nieuwe impuls kreeg.

De eerste aanzet tot nieuwe actie werd op 28 augustus jl. gegeven door de onder auspiciën van de CPN werkende initiatiefgroep "Bestek '81 moet van de baan". Dat gebeurde tijdens een in Amsterdam gehouden landelijke manifestatie tegen de bezuinigingspolitiek van de regering. Dit evenement was tevens bedoeld om een gezamenlijke frontvorming te bewerkstelligen van alle groepen, die op een of andere wijze "het slachtoffer" dreigen te worden van Bestek '81. De communistische bereidheid een harde confrontatie met overheid en werkgevers aan te gaan werd hier ongetwijfeld het best verwoord door W.v.d.B. - secretaris van de initiatiefgroep/afdeling Amsterdam - toen hij verklaarde, dat "de niets ontziende aanval van de regering om een niets ontziend en eensgezind antwoord van ons vraagt".

Daarnaast concentreert de partij zich op het arbeidsvoorwaardenbeleid. Ook in dit vlak tracht zij de vakbeweging - van buiten af en van binnen uit - tot verzet tegen het kabinetsbeleid te activeren. Daarbij zit de bedoeling voor, de acties zoveel mogelijk te laten uitvoeren onder verantwoordelijkheid van de vakbondsorganisaties zelf, i.c. van die FNV-bonden, waar de communisten bij machte zijn invloed uit te oefenen. Uitgangspunt voor pressie op de vakbonden acht men vooral het entameren van acties per bedrijf. Het optreden en reageren van de verschillende FNV-leiders wordt in dit kader met argusogen gevolgd. Mochten zij en hun bonden naar CPN-oordeel in gebreke blijven, dan staat de partij klaar de rol van kritische begeleider te verwisselen voor die van voortrekker.

Dit laatste zou o.m. kunnen gaan gebeuren in de havens, i.c. die van Rotterdam, waar de CPN ook vorig jaar bij stakingsacties een belangrijke rol speelde. Hoewel de partij zich hier ook nu weer onverzoenlijk opstelt, zijn nog geen concrete actie-directieven uitgegaan naar haar leden in het Gezamenlijk Actiecomité van Rotterdamse Havenarbeiders (GARH).

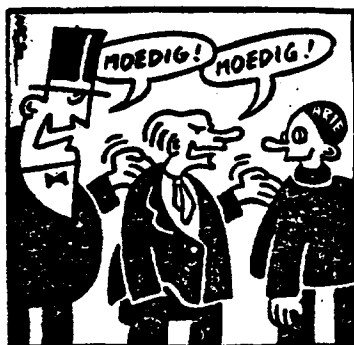
Veel vertrouwen in de actiebereidheid van de FNV-leiders heeft de CPN overigens niet. Vooral de gematigde opstelling van leidende figuren

Whd. 25/8-'80

in PvdA en FNV stuit haar nogal tegen de borst. Duidelijk bleek dit bv. uit een reeks artikelen in de partijkrant, waarin fel gereageerd werd op de van die zijde - met name door de heer G. - gedane suggesties om de eis inzake koopkrachthandhaving te matigen of - onder bepaalde voorwaarden - zelfs te laten vallen.

In politieke zin zijn de activiteiten van de communistische partij tegen de bezuinigingsmaatregelen er tevens op gericht de discussie binnen de PvdA met betrekking tot het sociaal-economisch beleid te beïnvloeden. Ook daartoe zet de CPN-leiding zich af tegen verschillende, in haar ogen te conservatieve leiders van PvdA en FNV, die de deur al nadrukkelijk zouden open houden naar een hernieuwde coalitie met het CDA, terwijl de CPN - met de coalitiepolitiek permanent in gedachten - een nieuwe regering "van progressieve eenheid" prefereert. Voor een dergelijke regering zou behalve door de CPN verantwoordelijkheid moeten worden gedragen door PSP, PPR alsmede door "vooruitstrevende krachten in PvdA en vakbeweging".

Whd. 27/8-'80

In dit licht voorspelt de CPN met een zekere graagte, dat een behoudende opstelling de PvdA alleen maar zetelverlies zal brengen; een achteruitgang, waarvan de CPN dan uiteraard weer hoopt te profiteren. Door haar streven naar eenheid van actie "aan de basis" wil de CPN deze beïnvloedingstaktiek kracht bijzetten.

Men is er bovendien van overtuigd - zoals ook uit de woorden van Marcus BAKKER op het jongste partijcongres nog weer bleek - dat de partij electoraal succes niet hoeft uit te sluiten en dat een CPN, die zich in de kiezersgunst mag verheugen, een serieuzer onderhandelingspartner in een eventueel links coalitiegesprek zou zijn.

- - -

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

DE PALESTIJNSE VERENIGING IN NEDERLAND

Inleiding

Sedert begin 1980 is het Nederlandse verenigingsleven een Palestijnse vereniging rijk. De vereniging erkent de PLO als de enige rechtmatige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk.

De sterke man binnen de vereniging is een man, die behoort tot de meer radicale vleugel binnen "Al Fatah".

Op 28 januari 1980 heeft een dertigtal in Nederland wonende Palestijnen tijdens een bijeenkomst in Utrecht besloten de "Palestijnse Vereniging in Nederland" (PVN) op te richten. Gedurende 1979 zijn Palestijnen uit Groningen en Utrecht druk doende geweest om tot de oprichting van deze vereniging te komen. Met name de in Groningen verblijvende Palestijnse student Nabil S' weerde zich geducht. De bijeenkomst in Utrecht was de bekroning van de activiteiten van dit groepje.

Tijdens de oprichtingsvergadering werd S' tot voorzitter verkozen.

De PVN wil enerzijds de hier te lande wonende Palestijnen culturele en sociale opvangmogelijkheden bieden en anderzijds het Nederlandse volk informeren omtrent de Palestijnse zaak. Op dit laatste terrein vindt incidenteel samenwerking plaats met het "Nederlands Palestina Komitee" (PalKom).

Na uitvoerige discussies en op advies van AL-F besloot de PVN de statuten vrij te houden van radicale terminologie om eventuele moeilijkheden met de Nederlandse autoriteiten te voorkomen. In eerste instantie had men de statuten opgesteld aan de hand van de statuten van de toenmalige "General Union of Palestinian Students" (GUPS) in de BRD. De GUPS was echter eind 1972 door de Duitse autoriteiten tot een verboden vereniging verklaard, zulks op grond van de strijdvaardige formuleringen in de statuten. (Het GUPS-verbod volgde op de Palestijnse terreuractie tegen de Israëliëse afvaardiging op de Olympische Spelen in München.)

De PVN wil officieel op geen enkele wijze specifieke banden aangaan met één der binnen de PLO samenwerkende Palestijnse organisaties. In de praktijk evenwel zijn vrijwel alle internationale contacten van de PVN "Al Fatah"-leden.

De PVN heeft voorts besloten zich niet uit te spreken over inter-Arabische conflicten. Speciale banden met bepaalde Arabische staten wil men voorkomen. ^{*)}

Sedert enige tijd poogt het bestuur van de PVN contacten te leggen met het "Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland" (KMAN). De bedoeling van de PVN hierbij is dat het KMAN de PVN gaat steunen, zonder dat de PVN zich uitspreekt inzake de interne situatie in Marokko.

Contacten met Koerdische organisaties gaat de PVN ook niet uit de weg. Ook hierbij is echter het uitgangspunt dat de PVN geen standpunt inneemt inzake het conflict tussen Irak en de Koerden.

^{*)} De officiële neutraliteit van de PVN is een bittere noodzaak: onder de leden bevinden zich namelijk vogels van diverse pluimage.

De PVN onderhoudt goede contacten met AL-F . In de beginfase leidde dit tot problemen daar Naim K , de "PLO/Al-Fatah"-vertegenwoordiger in Brussel, verantwoordelijk is voor Nederland, terwijl ook Mahmoud R , honorair consul van Koeweit in Den Haag en eertijds officieus PLO-vertegenwoordiger in Nederland, zich gepasseerd voelde. Inmiddels hebben deze heren de zaak uitgepraat en is de speciale positie van AL-F bevestigd. R steunt de PVN inmiddels financieel en heeft één van zijn medewerkers toestemming gegeven om ook tijdens kantooruren actief te zijn ten behoeve van de PVN.

De steun van R stuitte bij enkele leden van de PVN op bezwaren; zij vreesden dat de onafhankelijkheid van de vereniging in gevaar kon komen. Beslist werd uiteindelijk dat men de steun aanvaardt zolang R geen condities stelt.

Eigenlijk vanaf de oprichting is het binnen de PVN onrustig. Enerzijds is er sprake van groepsvorming, terwijl anderzijds het optreden van voorzitter S' bij velen op bezwaren stuitte. S' is een egoïstische opportunist, die niet zonder intriges schijnt te kunnen leven: steeds weer ontwaart hij onder de leden spionnen en lieden, die op geldelijk gewin uit zijn. Zijn gedrag heeft ertoe geleid dat zowel de secretaris als de penningmeester inmiddels zijn afgetreden en vervangen.

S ontmoette in de sedert medio februari 1980 in Purmerend wonende Ibrahim AL-B een geduchte tegenspeler. Deze vertoefde sedert het begin van de zeventiger jaren in Frankfurt en was daar zeer actief in "Al Fatah"-kringen. Hij behoorde tot de radicale vleugel en was een geduchte opposant tegen AL-F , die hij als gematigd, kapitalistisch en te diplomatiek beschouwde.

Door zijn sterke persoonlijkheid is AL-B er in geslaagd vele Palestijnen in Nederland voor zich in te nemen.

In augustus kwam S ten val: hij was periodiek aftredend en werd niet herkozen. AL-B werd tot zijn opvolger gekozen.

De belangrijkste activiteiten van de PVN in de afgelopen maanden waren een protestdemonstratie tegen het "Camp David"-overleg tussen USA, Egypte en Israël in Scheveningen (eind februari in Scheveningen) en de organisatie van een Palestijnse dag in Vlaardingen (medio mei). De demonstratie in Scheveningen werd georganiseerd in samenwerking met het Palestina Komitee.

De bijeenkomst in Vlaardingen werd, op uitnodiging van AL-B, bijgewoond door MAHMOUD AL-K, PLO-vertegenwoordiger in Damascus. Hij voerde op de bijeenkomst ook het woord.

Dezerzijds bestaat overigens de indruk dat AL-B niet alleen actief is binnen de PVN: er zijn sterke indicaties dat hij buiten de PVN om in het geheim Palestijnen recruteert voor "Al Fatah". Er dient rekening mee gehouden te worden, dat deze nieuwe "Al Fatah"-leden in de toekomst ingeschakeld kunnen gaan worden bij het verlenen van logistieke steun aan "Al Fatah"-activiteiten (zoals het smokkelen van wapens en explosieven vanuit het Midden-Oosten via West-Europa naar Israël).

- - -

HET VIERDE ALGEMENE CONGRES VAN "AL FATAH"

Inleiding

Van 22 tot 31 mei 1980 vergaderde het "Algemene Congres" van "Al Fatah" op een geheime plaats en achter gesloten deuren in een buitenwijk van Damascus. De bijeenkomst werd bijgewoond door circa 530 deelnemers, die de verschillende districten van "Al Fatah" vertegenwoordigen.

Officieel behoort het "Algemene Congres" iedere drie jaar bijeen te komen. Deze bijeenkomst was echter pas de vierde in de geschiedenis van "Al Fatah" (die teruggaat tot 1965): de voorgaande bijeenkomst vond plaats in 1971.

De belangrijkste taak van het "Algemene Congres" is het vaststellen van de algemene beleidsprincipes. Voorts kiest het "Algemene Congres" de leden van het "Centrale Comité" en een aantal leden van de "Revolutionaire Raad". Het "Centrale Comité" fungeert als het dagelijks bestuur van "Al Fatah", terwijl de "Revolutionaire Raad" de beleidsprincipes bespreekt als het "Algemene Congres" niet bijeen is. De "Revolutionaire Raad" bestaat uit:

- de leden van het "Centrale Comité";
- de leden van de "Militaire Raad";
- een aantal door het "Centrale Comité" benoemde leden;
- een aantal gekozen leden.

Het totale aantal leden kan variëren van 72 tot 77. Na afloop van de bijeenkomst, die tegen de verwachtingen in niet 4 à 5 maar 10 dagen duurde, werd bekend dat men een politiek program had aangenomen: een opmerkelijke gebeurtenis daar "Al Fatah" het altijd zonder had gedaan.

Voorts werd de samenstelling van het nieuwe "Centrale Comité", dat was uitgebreid van 10 tot 15 leden, bekend gemaakt en werd medegedeeld welke leden in de "Revolutionaire Raad" waren verkozen.

Vrij algemeen waren commentatoren van mening, dat de positie van ARAFAT was versterkt door de besluiten van de bijeenkomst. Opvallend was ook dat het politiek program gekenmerkt werd door strijdlustige taal.

Diverse uitspraken in het programma waren een tegenvaller voor diegenen, die gehoopt - en verwacht - hadden, dat "Al Fatah" zou inspelen op de door West-Europa aangekondigde initiatieven inzake het Midden-Oosten.

Het "Politiek Programma"

Op 1 juni 1980 maakte het clandestiene Palestijnse radiostation "Voice of Palestine" bekend dat de vierde vergadering van het "Algemeen Congres" van "Al Fatah" een politiek programma had aangenomen, waarvan het vervolgens de tekst onthulde.

In de inleiding tot de tekst van het programma wordt onder andere gesteld dat de Palestijnse revolutie meer dan 30 jaar geleden begon en toen was gericht tegen het Britse kolonialisme en de Zionistische invasie. Voorts wordt gesteld dat de Palestijnse revolutie zich richt tegen het Amerikaanse imperialisme, dat de strategische bondgenoot is van het internationale Zionisme. Ook wordt opgemerkt dat "Al Fatah" geheel Palestina wil bevrijden en een democratische staat wil vestigen op alle Palestijnse grond. Volgens het programma zijn de gewapende volksrevolutie en de gewapende strijd de enige weg, die naar de bevrijding van Palestina leidt. Relaties met Arabische staten mogen het voortduren van de gewapende strijd niet negatief beïnvloeden. Volgens het programma is het ook nodig nauwe contacten te leggen met revolutionaire krachten, die elders in de wereld het Zionisme en het imperialisme bestrijden.

NB: In deze inleiding (waarvan niet bekend is of deze geautoriseerd is door Palestijnse leiders) wordt in het geheel niet gesproken over de mogelijkheid van een politieke oplossing.

De tekst van het programma bestaat uit drie gedeelten, onderverdeeld in hoofdstukken en paragrafen:

A. Het Palestijnse vlak

Uitgaande van het feit dat de gewapende volksopstand de enige en onvermijdelijke weg naar de bevrijding van Palestina is, benadrukt "Al Fatah" dat:

1. versterking van de nationale eenheid en versterkte deelname van "Al Fatah" in de PLO noodzakelijk is;

2. escalatie van de strijd in het bezette vaderland, met gebruikmaking van alle mogelijkheden tot confrontatie, nodig is;
3. verdubbeling van de pogingen om Palestijnen te organiseren noodzakelijk is, waar zij zich ook bevinden;
4. op alle terreinen steunverlening aan de Palestijnen in bezet gebied nodig is, in het bijzonder in het gebied dat ligt binnen de grenzen van Israël van voor 1967;
5. de besluiten van de Palestinian National Council (PNC), die nog van kracht zijn, deel uitmaken van dit program.

Aangezien de PNC (een soort Palestijns parlement) in het verleden een politieke oplossing niet heeft uitgesloten, leggen waarnemers deze laatste bepaling uit als een tegemoetkoming aan de gematigde Palestijnen. Ook is reeds gebleken, dat PLO-woordvoerders, zoals MAHMUD AL-L, deze uitspraak gebruiken om West-Europa gerust te stellen. In de "International Herald Tribune" is al gesteld dat de tekst van het program bestemd is voor Arabische consumenten, terwijl deze uitspraak speciaal is bedoeld voor West-Europa.

B. Het Arabische vlak

Onderscheid moet gemaakt worden tussen de relaties met de Arabische massa en de Arabische regeringen.

1. Aangezien de Palestijnse revolutie de voorhoede vormt van de Arabieren in hun strijd voor de bevrijding van Palestina wordt gesteld dat:
 - a) de relaties met de massa van strategische aard zijn, reden waarom de massa - ter beveiliging van de Palestijnse revolutie - imperialistische en kolonialistische belangen in de Arabische wereld dient te liquideren;
 - b) de eenheid met Arabische bevrijdingsbewegingen en nationale progressieve Arabische krachten versterkt moet worden voor de bevrijding van Palestina en de onafhankelijkheid van de Arabische natie;
 - c) versterking van de samenwerking met de "Lebanese Nationalist Movement" noodzakelijk is;
 - d) via de Jordaanse massa bereikt moet worden dat dat land weer gebruikt mag worden als basis voor strijd tegen de "Zionistische entiteit";
 - e) versterking van de banden met de nationale en progressieve krachten onder het Egyptische volk, om "Camp David" te liquideren en Egypte terug te brengen in de Arabische gelederen noodzakelijk is.

2. Aangezien de relaties met Arabische regeringen worden beheerst door de wens deze regeringen in toenemende mate in te schakelen bij de Palestijnse strijd, moet de voortgang van deze contacten worden bepaald door:

- a) de principes van "Al Fatah";
- b) de noodzaak de relaties tussen "Al Fatah" en de Arabische massa niet te verstoren;
- c) de houding die ingenomen wordt tegenover de PLO als de enige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk;
- d) de bereidheid van Arabische staten niet te interveniëren in Palestijnse aangelegenheden;
- e) de wens acties tegen Israël uit te voeren vanaf elk stukje Arabische grond;
- f) de noodzaak dat de Arabische staten alle wapens, ook het olie-wapen, in de strijd werpen;
- g) de noodzaak tot versterking en uitbreiding van het "Arabisch Front van Standvastigheid en Confrontatie" thans bestaande uit: Algerije, Lybië, Syrië, Zuid-Jemen en de PLO.

C. Op het internationale vlak

Aangezien de Palestijnse kwestie het centrale probleem is in de Arabische wereld en het Midden-Oosten internationaal van strategisch belang is, heeft deze kwestie de internationale gemeenschap gescheiden in vrienden en vijanden:

- 1. Op aandringen van de PLO moeten internationale lichamen steeds opnieuw uitspraken aannemen waarin de Palestijnse rechten worden erkend, waardoor Israël en de USA internationaal steeds meer worden geïsoleerd.
- 2. Versterking van de strategische alliantie met de socialistische staten (vooral de USSR) en versterking van de banden met bevrijdingsbewegingen overal in de wereld is noodzakelijk.
- 3. Uitbreiding van de politieke banden met democratische en progressieve politieke krachten moet bevorderd worden.
- 4. De USA is de belangrijkste vijand van de Palestijnse natie, reden waarom de wereldwijde beweging van verzet en strijd tegen de USA moet worden versterkt.
- 5. In West-Europa, Japan en Canada moet de politieke actie geïntensiveerd worden om de stopzetting van de steun van deze landen aan Israël te bereiken. Erkenning van de PLO door deze landen moet leiden tot een Israëlisch isolement.

Aangetekend wordt hierbij dat Canada en diverse Westeuropese staten nu nog veel te volgzaam zijn ten aanzien van de USA, terwijl ook Japan hier bepaald niet vrij van is.

Het program besluit met een verklaring waarin wordt gesteld dat het Palestijnse verzet de voorhoede is van de wereldwijde bevrijdingsbeweging en de banier daarvan hoog houdt.

- - -

MOLUKSE ONTWIKKELINGEN

1. De situatie in de Molukse samenleving

In de Molukse samenleving in ons land is begin juli beroering ontstaan over de opvattingen waarmee de meerderheid van een groep Molukkers is teruggekeerd van een oriëntatiebezoek aan Indonesië. Namens deze meerderheid heeft de bekende Molukker E. A in krachtige bewoordingen ontkent dat op de Molukken het RMS-ideaal nog wordt aangehangen. Op een inderhaast belegde persconferentie heeft Ir. MANUSAMA de uitlatingen van A veroordeeld. In zijn verklaring heeft de RMS-leider er op gewezen dat de oriëntatiereizen door hem beschouwd worden als "indoctrinatiereizen". Voorts was hij van oordeel dat Molukkers in Indonesië zich niet vrijelijk kunnen uitlaten over een streven naar onafhankelijkheid.

Ook de radicale Molukse jongerenorganisatie Revolutionair Volksfront "GOHEBA", heeft op de uitlatingen van A gereageerd. In een verklaring in het Molukse radioprogramma "Suara Maluku" werd scherpe kritiek geleverd op de reis van A .

Het valt nog niet te overzien of de uitlatingen van A zullen leiden tot repercussies vanuit de Molukse samenleving. In een eerste commentaar wordt er op gewezen dat in de afgelopen jaren aanslagen zijn gepleegd op prominente Molukkers als M en K , kort voordat beide Molukkers voor een oriëntatiebezoek naar Indonesië vertrokken. Tenslotte werd eind april van dit jaar door nog onbekende Molukkers een aanslag gepleegd op de woning van de Molukker D. H , de reisleader en organisator van deze oriëntatiereis.

In het licht van deze gebeurtenissen wordt verwacht dat de komende weken een opleving te zien zullen geven in de geruchten over mogelijke acties tegen de deelnemers aan deze oriëntatiereis.

2. Het revolutionair Volksfront "GOHEBA"

Naast de in het vorige hoofdstuk beschreven gebeurtenis, hebben ontwikkelingen in het Revolutionair Volksfront "GOHEBA" sterk de aandacht getrokken.

Deze militante Molukse jongerenorganisatie heeft zich de afgelopen maanden intensief beraden over het eigen functioneren. De achtergrond van deze beraadslagingen was de kritiek van de radicale achterban op de politiek-theoretische opstelling van de GOHEBA-leiding.

Om nu de invloed op deze militante achterban te behouden heeft het GOHEBA-bestuur denkbeelden ontwikkeld om de RMS-strijd nieuwe impulsen te geven. De gedachten van "GOHEBA" gaan hierbij ondermeer uit naar de vraag of de betrekkingen tussen Nederland en Indonesië in de toekomst doelwil moeten worden van GOHEBA-agitatie. Volgens de opvattingen van de twee voorname GOHEBA-leiders, en , zal de "RMS-strijd" namenlijk in de eerste plaats gevoerd moeten worden tegen het kapitalisme en haar aanhangers, die verantwoordelijk zijn voor de onderdrukking in Indonesië.

In dit verband is het belangwekkend dat "GOHEBA" heeft getracht relaties aan te knopen met links-radicalen elementen in de Nederlandse samenleving.

Uit het bovenstaande blijkt dat "GOHEBA" een interessante ontwikkeling doormaakt. Het is opmerkelijk dat deze organisatie onder druk van haar radicale achterban heeft moeten overgaan tot bijstelling van haar beleid.

HET ROOD VERZETSFRONT

Het Rood Verzetsfront (RVF) heeft dit jaar zijn koers enigermate gewijzigd. Niet langer zijn de activiteiten hoofdzakelijk gericht op ondersteuning van de Rote Armee Fraktion (RAF). Men dient zich nu ook te bekommeren om gevangenen uit eigen gelederen, terwijl nieuwe vormen van verzet in de maatschappij aanknopingspunten lijken te bieden om te ontsnappen aan het isolement waarin het RVF dreigde te geraken.

"Politieke gevangenen"

Na de mislukte paspoortroof in juni 1979 kon het RVF beschikken over enige martelaren van eigen bodem, hetgeen door deze ideologisch zo weinig gemotiveerde groep dankbaar als actieobject werd aangegrepen. Daar kwam bij dat drie in Nederlandse gevangenissen verblijvende RAF-leden eind 1978 aan West-Duitsland waren uitgeleverd, zodat in Nederland de bereidheid tot het voeren van acties voor dit drietal verflauwde, terwijl de RAF als organisatie ook geen tot de revolutionaire verbeelding sprekende acties meer ontplooiden.

De voorbereiding en uitvoering van de bomaanslag in de Gelderse gemeente Renkum getuigden van een weloverwogen aanpak. Was eerder bij plak- en kladacties tegen personeel van de Arnhemse gevangenis de naam "Beweging tegen Bajesterreur" gehanteerd, de bomaanslag werd geclaimd door het "Rood Volksverzet". Er is geen twijfel over dat enkele harde kernleden van het RVF achter dit Volksverzet schuil gingen, maar strafvervolgning tegen de vermoedelijke daders bleek juridisch niet haalbaar. De RVF-leden hebben zich ditmaal tevreden in de handen kunnen wrijven.

Nieuwe actieterreinen

Gebleken is, ondermeer uit de knipselkranten van het RVF, dat deze organisatie de bakens aan het verzetten was. In toenemende mate toonde men in de achterliggende periode belangstelling voor het doen en laten van de krakers, het verzet tegen het gebruik van kernenergie en het optreden van de anti-militaristische groep "Onkruid".

Vooraf het optreden van de krakers in Amsterdam spreekt het RVF aan, niet in de laatste plaats omdat men daarin een mogelijkheid ziet in Amsterdam een nieuwe steungroep te formeren.

In de afgelopen maanden heeft het zonder twijfel in de bedoeling van het RVF gelegen de solidariteit met de krakers te onderstrepen door bomaanslagen gericht tegen politie en justitie.

Deels door oplettendheid aan overheidszijde, deels door ondeskundigheid aan de kant van het RVF werden bomaanslagen voorkomen. Dat het RVF de kunst van het zelf vervaardigen van explosieven nog niet geheel onder de knie heeft, ondervonden de bewoners van het pand Quellijnstraat 64 te Amsterdam in juni van dit jaar (zie foto).

Na de aanslag in Renkum schreef het RVF dat de bom de geestelijke vermogens van de justitie-autoriteiten had aangetast; dit naar aanleiding van herhaalde huiszoekingen

DE ETA EN HET BASKISCH SEPARATISME

Om een inzicht te krijgen in de actuele situatie in Baskenland en in het optreden van de ETA dient men allereerst iets te weten over de geschiedenis van het land en van deze organisatie. Het tegenwoordige Baskenland omvat vier Spaanse provincies en drie Franse arrondissementen aan de Golf van Biskaje. Het Baskische volk bestaat voornamelijk uit boeren, vissers en zeelieden. Zij hebben een eigen cultuur, eigen gebruiken en een taal, Euskara, die met geen enkele andere verwantschap vertoont. Het Baskische volk zou het oudste van Europa zijn.

Van oudsher werd Baskenland bestuurd door Juntas Generales, algemene vergaderingen die de wetgevende macht vertegenwoordigden. Alle Basken van 25 jaar en ouder, die een eigen huis hadden, bezaten het actief en passief kiesrecht. Als in Spanje een koning aan de macht kwam moest hij naar Guénica komen om in deze eeuwenoude vergaderplaats in Baskenland te zweren dat hij de wetten van het land zou respecteren. Daarmee garandeerde hij de onafhankelijkheid van Baskenland. Er vloeiende geen belastinggeld naar de Spaanse schatkist en voor Basken gold de Spaanse dienstplicht niet.

Moeilijkheden ontstonden in 1833 rond de troonopvolging in Spanje. Ferdinand VII had in 1830 met een z.g. Pragmatieke Sanctie de Salische Wet herroepen, die opvolging door vrouwen verbood. Dit om zijn dochter Isabella troonopvolgster te maken. De liberalen, die bij Ferdinand's dood aan het bewind waren, aanvaardden de minderjarige Isabella als koningin en de koningin-moeder als regentes. De conservatieven bestreden de geldigheid van de Pragmatieke Sanctie en wensten Isabella's oom Carlos aan de macht te brengen. Hiermee werd de eerste Carlistische Oorlog een feit.

Omdat de regerende liberalen, vooral uit economische overwegingen, op dat moment trachtten van Baskenland een provincie van Spanje te maken, kozen de Basken de zijde van de Carlisten.

De eerste Carlistische Oorlog eindigde onbeslist in 1839. De inlijving van Baskenland bleef uit, ondanks het feit dat de liberalen aan de macht bleven. Een hernieuwde centralisatiepoging van de liberalen leidde in 1872 tot de tweede Carlistische Oorlog, waarin de Basken uiteraard weer aan de kant van de Carlisten stonden.

In 1876 behaalden de liberalen de overwinning. Voor de Basken had dit tot gevolg dat hun land bij Spanje werd ingelijfd. Zij verloren al hun autonome rechten en zelfs de Baskische taal werd verboden.

Het nationalisme in Baskenland bleef echter leven en in 1895 richtte Sabino A. de Nationale Baskische Partij (PNV) op. Tevens bedacht hij de naam EUSKADI voor het land en ontwierp hij de Baskische vlag, de IKURRINA. De PNV kreeg zeer veel aanhang in Baskenland, dat nog altijd een provincie was van Spanje. Ten tijde van de Spaanse Republiek in het begin van de jaren dertig drongen de Basken meermalen op onafhankelijkheid aan. Mede omdat in de omgeving van Bilbao ijzererts was gevonden, was er evenwel geen sprake van dat Madrid hierop zou ingaan.

Evenals elders in Europa stak in de jaren dertig ook in Spanje het fascisme de kop op. Gesteund door het leger greep FRANCO naar de macht. De Spaanse regering verkeerde in een moeilijke situatie en om er zeker van te zijn dat zij de Basken achter zich zou hebben in de strijd tegen de fascistten, gaf zij in 1936 Baskenland de onafhankelijkheid terug. In hetzelfde jaar werd de republiek EUSKADI uitgeroepen met aan het hoofd president Jose Antonio AGIRRE.

Zonder steun van de Spaanse regering vocht EUSKADI tegen FRANCO's troepen, ook nadat in april 1937 Guernica in een zinloze aanval door Duitse bommenwerpers was vernietigd. In juni van hetzelfde jaar trok het leger van FRANCO Bilbao binnen. De Baskische regering en de leiders van de PNV weken uit naar het buitenland.

Ook na de Tweede Wereldoorlog bleef onder de Basken een grote weerstand tegen het FRANCO-regiem bestaan. Veel ouderen durfden zich niet meer daadwerkelijk te verzetten. De jongere generatie bleef echter strijden voor onafhankelijkheid. Zij organiseerde zich in het EGI, de jongeren-afdeling van de PNV.

Binnen het EGI vormde zich al spoedig een groep die radicaal te werk wilde gaan in het verzet tegen de Spaanse centrale regering en FRANCO's geheime politie.

In 1959 splitste deze groep zich officieel af van de EGI. Zij noemde zich voortaan "EUSKADI TA ASKATASUNA" (Baskenland en Vrijheid), beter bekend onder de afkorting ETA.

ETA-organisaties

Was het Baskische separatisme aanvankelijk de enige ideologische bron voor de ETA, later vond binnen de beweging een politiek-ideologische verschuiving plaats. Leidende figuren van de ETA evolueerden naar een radicale vorm van socialisme. In 1966 ontstond een eerste breuk: de ETA-berri (nieuwe ETA) werd opgericht. Dit was een voorbeeld dat gevolgd zou worden. Nog menigmaal zouden jongeren in de ETA-leiding zich ontwikkelen tot radicale socialistten en nieuwe splintergroepen vormen.

In de eerste jaren van het bestaan van de ETA waren de activiteiten van deze beweging bijna speels. Illegaal vlaghijsen en het kalken van leuzen op muren waren de geliefde actiemiddelen. Aan het eind van de jaren zestig trad er echter een kwalitatieve verandering op in de strijdmethoden. In augustus 1968 pleegde de ETA haar eerste aanslag, waarmee het politiek-ideologisch gemotiveerde terrorisme voor het eerst sinds de dagen van de gedoemde republiek in Spanje zijn intrede deed.

Van de vele aftakkingen van de oorspronkelijke ETA zijn "ETA-militar" en "ETA-politico-militar" het belangrijkste.

Beide organisaties pretenderen met hun terroristische acties de politieke eisen van uiterst links kracht bij te zetten. Zo steunt "ETA-militar" de politiek van Herri Batasuna (de Volksunie), een coalitie van extreem-linkse splinterpartijen zoals KAS, HASI en LAIA, terwijl ETA-politico-militar zich richt naar het beleid van Euskadiko Eskerra (Baskisch links), een coalitie van weer andere linkse groeperingen, waarvan de belangrijkste de EIA is. Euskadiko Eskerra kreeg bij verkiezingen in 1979 $\pm$ 100.000 stemmen, terwijl Herri Batasuna 180.000 stemmen wist te trekken. De grootste Baskische partij, de PNV, verzamelde 275.000 stemmen.

Beide coalities streven naar een onafhankelijk en socialistisch Baskenland, waarbij Euskadiko Eskerra dit doel geleidelijk en op middellange termijn wil verwezenlijken.

Herri Batasuna daarentegen beijvert zich voor de onmiddellijke uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht. De verschillen in opstelling van genoemde coalities komen ook tot uiting in de werkwijze van de terroristische groepen, maar dat ETA-politico-militar gematigder in haar doelstellingen zou zijn dan ETA-militar, is zuiver een kwestie van gezichtsbedrog. Beide organisaties streven uiteindelijk de volledige onafhankelijkheid van het Baskenland na.

ETA-militar beschouwt zich bij dit streven in staat van oorlog met een Spaans bezettingsapparaat en acht moordaanslagen op leger- en politiefunctionarissen daarom gerechtvaardigd. ETA-militar, dat het referendum in Baskenland afwees, o.a. omdat het autonomiestatuut het recht van zelfbeschikking niet noemde, heeft tengevolge van die houding een toeloop van leden gekregen uit de ETA-politico-militar. Deze was bereid het statuut te zien als een étape op de weg naar volledige onafhankelijkheid. ETA-politico-militar tracht deze onafhankelijkheid te bewerkstelligen door politieke actie en niet noodzakelijkerwijs met geweld.

Over de hoogte van het ledenbestand van beide ETA-organisaties is weinig bekend. ETA-politico-militar wordt geschat op + 400 personen en ETA-militar op + 550.

ETA voorziet in haar financiën door middel van bankovervallen en afpersing in de vorm van "revolutionaire belastingen". De kracht van de ETA ligt in zijn nationalisme, waardoor de beweging op althans de passieve steun van praktisch de gehele baskische bevolking kan rekenen.

Gewelddadige ETA-activiteiten

Door de activiteiten van de ETA haalt de Baskische problematiek steeds weer de wereldpers, hetgeen bijdraagt aan de kwelling van de Spaanse regering. De eerste keer gebeurde dit in 1970 toen zes Basken tijdens een proces in Burgos werden beschuldigd van de moord op de politiefunctionaris M , die volgens de Basken een sadistisch folteraar was geweest. De zaak werd behandeld voor een militair gerechtshof. De ETA gijzelde in San Sebastian echter de Duitse consul en bereikte daarmee overal de voorpagina's. Door de buitenlandse belangstelling, die mede gericht werd op de wijze waarop in Spanje de doodstraf ten uitvoer wordt gelegd (met de wurgpaal), werd de Spaanse regering onder druk gezet om de doodvonnissen om te zetten in gevangenisstraffen. Een andere maal dat de ETA voor internationale opschudding zorgde was op 20 december 1973 met de moord op premier CARRERO Blanco, de rechterhand van FRANCO. De derde keer dat de Spaanse regering in moeilijkheden werd gebracht was in september 1975 toen twee Baskische terroristen, Antonio G en Angel O' werden gefusilleerd. Ook toen werd de Spaanse regering belaagd door de buitenlandse pers en werd er door verschillende westerse regeringsleiders zelfs opgeroepen tot een boycot van Spanje.

Tenslotte kan nog genoemd worden de aanslag op 4 februari 1980 op een busje met Spaanse politiefunctionarissen, die aan zes medewerkers van de Guardia Civil het leven kostte.

De laatste jaren is de ETA ertoe overgegaan om gewelddadige acties te ondernemen in Spaanse toeristencentra. De ETA tracht hiermee te bereiken dat buitenlandse toeristen er van zullen afzien om Spanje te bezoeken, hetgeen een forse economische klap zou betekenen voor de Spaanse schatkist.

ETA-contacten met buitenlandse terroristische organisaties

Allereerst kan gesteld worden dat de ETA zelf een aantal steunpunten in het buitenland heeft. Belangrijke ETA-filialen zijn gevestigd in Frankrijk, België, Andorra en Argentinië. In Frankrijk is wel de belangrijkste buitenlandse ETA-organisatie gevestigd. Het Franse Pyreneeëgebied is vanoudsher een basis voor organisatorische en terroristische ETA-activiteiten zowel in Spanje als daarbuiten.

Hoewel het merendeel van de contacten van de ETA met buitenlandse terroristische groeperingen zich in de conspiratieve sfeer afspeelt, is het mogelijk een redelijk beeld te geven van de lijnen die van en naar verschillende buitenlandse organisaties lopen.

Opleiding in een PFLP-kamp in Zuid Jemen

Tenslotte wees de recente arrestatie van vier ETA-leden uit dat leden van deze organisatie sedert 1974 guerrilla-training krijgen in een opleidingskamp van het Volksfront voor de bevrijding van Palestina (PFLP) in Zuid Jemen.